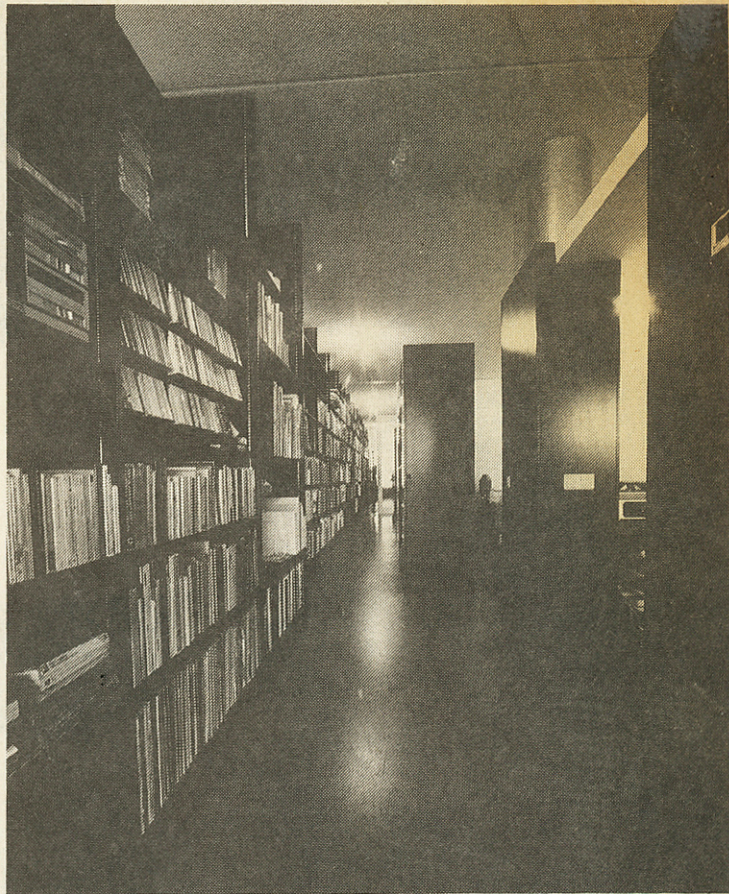

Woonhuis op Prinseneiland Amsterdam, door Tijmen Ploeg: exterieur en interieur met 850 m boekenkast (foto NRC H/ Leo van Velzen)

Huis Premsela: Modernisme in de diepte

Gebouw: Woonhuis, Prinseneiland, Amsterdam.
Architect: Tijmen Ploeg.
Opdrachtgever: Stichting Lieven de Key/ Benno Premsela en Friso Broeksma. Kosten: 1,9 miljoen.
Ontwerp: 1992. Uitvoering: 1994.

Door TRACY METZ

Anders dan in België bestaat het gros van de nieuwe woningen dat in Nederland gebouwd wordt, uit sociale woningbouw. Grote opdrachten van particulieren die een nieuw huis voor zichzelf laten bouwen zijn zeldzaam, en in de historische stad al helemaal. Het huis dat architect Tijmen Ploeg ontwierp voor Benno Premsela en zijn levenspartner Friso Broeksma op het Prinseneiland in Amsterdam is dan ook in diverse opzichten bijzonder.

Het vorige huis op deze plek was tot een ruïne vergaan. De gemeente had met woningbouwvereniging Lieven de Key afgesproken dat het zou worden afgebroken en er koopflats zouden worden gebouwd. Tijmen Ploeg had daar al een ontwerp voor gemaakt toen bleek dat de flats te duur werden. Premsela en Broeksma, die al geruime tijd op zoek waren naar een onderkomen om samen

met vrienden te bewonen, konden hier gaan bouwen — maar dan wel, *bien étonnés de se trouver ensemble*, met de hen nog onbekende architect Ploeg. Aan het resultaat is te zien hoe vruchtbaar die samenwerking is geworden. De opdrachtgevers zullen ongetwijfeld een grote inbreng hebben gehad: Premsela is tenslotte de *éminence grise* van de Nederlandse vormgeving en Broeksma is zelf architect met jaren ervaring als projectleider in de Amsterdamse sociale woningbouw.

Tussen de negentiende-eeuwse gezelligheid van de panden aan weerszijden doet de strakke, Modernistische voorgevel met zijn donker rood-paars baksteen en rechthoekige strookramen streng aan. Het opvallendste aan het huis is het formaat, dat voortkomt uit de traditionele bebouwing van het Prinseneiland met stallen en pakhuizen: het meet 5 bij 35 meter. De grootste uitdaging voor de ontwerper was dan ook de toetreding van het licht. De oplossing is even praktisch als vernuftig. In het midden van het perceel zijn schuin langs één kant het trappenhuis/liftekoker en een lichthof geplaatst. Vanaf de bovenste, dat wil zeggen vierde ver-

dieping valt het daglicht door glazen stroken dwars door het huis tot in het atelier op de begane grond van de keramist Geert Lap (hij en zijn vakgenote Babs Haenen bewonen de derde en vierde verdiepingen). Zelfs in de wc op de tweede verdieping is er bovenin de wand een glasplaat geplaatst die 'tweedehands' licht, zoals Broeksma dat noemt, vanuit het lichthof binnenlaat. Hoewel de ruimtes langwerpig zijn doen ze niet benauwd aan omdat de plafonds 2,90 meter, dus relatief hoog zijn.

Binnen is er alles aan gedaan om een gevoel van ruimtelijkheid te scheppen. Zo zijn er bijvoorbeeld geen reguliere deuren, maar rolwanden die nagenoeg onzichtbaar langs de muren staan tot ze nodig zijn. Scheidingswanden, bijvoorbeeld rondom de keukens, lopen niet helemaal door tot aan het plafond. Tegelijk wordt de vorm van het huis benadrukt door de zwarte boekenkasten, die over alle verdiepingen verspreid een totale lengte hebben van 850 meter. Datzelfde geldt voor de begane grond, waar Aldo van de Nieuwelaar de verlichting van de twintig meter lange gang tot een kunstwerk heeft gemaakt. Terwijl

je erdoor heen loopt, langs de naakte eeuwenoude bakstenen van de bouwmuur van de burens, registreert een onzichtbaar elektronisch oog je beweging. Boven je hoofd gaat er dan steeds een lamp aan, en dan weer uit als je verder loopt — een lange, vloeiende lichtlijn als *statement* over de ruimte.

Binnen zijn de kleuren, zoals dat in de Moderne esthetiek van Premsela hoort, wit, zwart en grijs. De enige ruimte met een eigen kleur is de werkkamer van Broeksma, met over de hele lengte een fel rood werkblad. Verder is het de kunst — glas, keramiek, beeldende kunst, textiel, kleden — die kleur in het huis brengt. De afwerking is ook elegant van eenvoud: grijze industriële gietvloeren, schone betonnen wanden. Alleen de ronde aluminium deurknoppen zijn door de bewoners zelf geïmporteerd uit New York. „t Is ook heel koket van ons, hoor, dat *understatement*”, lacht Premsela.

Wie goed kijkt, ziet bovenaan de sobere voorgevel een rij gaten: vogelhuisjes. Zo draagt dit imposante privé-woonhuis bij aan het Amsterdamse principe van 'bouwen voor de buurt'.